

Slovenski List.

Neodvisno slovensko krščanskosocialno glasilo.

Štev. 46.

V Ljubljani, v soboto 14. novembra 1903.

Letnik VIII.

„Slovenski List“ izhaja v sobotah dopoldne. — Naročnina je za vse leto 8 K. za četrta leta 2 K. Vsaka številka stane 14 vin. — Dopisi pošiljajo se uredništvu „Slovenskega Lista“ — Nefrankovani dopisi se ne sprejemajo; rokopiši se ne vračajo. — Naročnina, reklamacije in oznanila se pošiljajo upravništvu „Slov. Lista“. Uredništvo in upravništvo sta v Ljubljani Stari trg števil. 19. Uradne ure od 9 do 12 ure dop. — Oznanila se računajo po navadni ceni.

Skupni program čeških strank.

Mladočehi in Staročehi ter agrarci so se zjediniли za skupno parlamentarno akcijo in so v podlago svojemu bodočemu delovanju sestavili skupen program, čegar glavne točke so sledeče:

Temelj vsemu skupnemu delovanju tvori češki državnopravni in narodni program. — Predvsem pa bodo zedinjene stranke stremile za

a) Preosnovo državne tvorbe v federativnem smislu z ozirom na državnopravno in zgodovinsko stališče državo sestavljajočih kraljestev in dežel.

b) Za izvedenjem enakopravnosti češkega z nemškim jezikom toliko v osrednji upravi kolikor v vsem javnem življenju v deželah češke krone.

c) Zahtevale bodo ustanovitev češke univerze v Brnu in zadostno število vseh drugih potrebnih šol tudi na Spodnje Avstrijskem in posebno na Dunaju.

d) Varstvo čeških manjšin.

d) Izvrševanje pravice nasproti češkemu narodu v vseh uradih in sploh v vsem javnem življenju.

f) Pravično volivno reformo za vse zakonodajne zastope.

g) Nedotakljivost skupnost vseh dežel češke krone in nerazdeljivost češkega kraljestva v vseh obzirih.

Kar se tiče vojaštva, zahteva program:

a) Pripoznanje in spoštovanje narodnega čuta in pripadanja k češkemu narodu.

b) Zadostno gojenje polkovnega jezika.

c) Ureditve vojaških izobraževališč tako, da bodo vsi oni častniki, ki prihajajo k češkim polkom, popolnoma vešči češkega jezika.

d) Raba češkega jezika na kontrolnih zborih za češke rezerviste.

e) Da morajo vojaška poveljstva in vojaške oblasti v občevanju z avtonomnimi uradi in češkim prebivalstvom posluževati se češkega jezika.

f) Da se naj o reformi vojaškega kazensko-pravnega reda uveljavi načelo ustmenosti in javnosti ter naj se kakor razpravni jezik določi obtoženčev materni jezik.

g) Uvedenje dveletne vojaške službe.

Peta točka programa napoveduje najodločnejši boj sedanji vladi; v sedmi točki pa izjavljajo vse tri zedinjene stranke, da bodo delovale na to, da bode vse češko časopisje podpiralo to skupno akcijo in da bodo vsi poslanci in pripadniki teh strank z besedo, tiskom in dejstvi podpirali vse skupne taktične korake in in da se bo kritika vsega javnega delovanja vodila na češkega naroda doštosten način in se ogibala osebnosti.

V izvrševanje tega programa izvoli se eksekutiven odbor, v katerem bodo zastopniki vseh treh strank.

Praska „Politik“ dodaja k temu programu nekaj opazk in izreka nado, da stopi s to zvezo v ožjo dotiko gotovo tudi konservativno češko veleposestvo. Neposreden vspeh zedinjenja pa bo ta, da bodo mogli češki poslanci v parlamentu nastopiti pravi in resnični zastopniki celokupnega češkega naroda.

Zjedinjenje treh glavnih čeških strank je napravilo v vladnih krogih dunajskih utis, kakoršnjega je bilo pričakovati. To je razvidno iz oficijoznih listov. Kadar ti listi groze, tedaj je najzanesljiveje znamenje, da se dogodki ne sučejo po njihovi volji. Neki dunajski list — če se ne motimo, je bila to „Reichswehr“ — je hotel uverjati, da so Čehi napravili s svojim sklepom in svojim novim programom največjo uslugo dr. Koerberju! Ta poslednji da je pravzaprav dete sreče: drugi, njegovi nasprotniki, da mu usiljujejo udobnosti, po katerih da noče poseči sam! Če bodo Čehi — tako je menil rečeni list — res izvajali svoj sklep za borbo z obstrukcijskimi sredstvi, potem bo dr. Koerber popolnoma opravičen, ako poseže po § 14 in si bode lepo sam jemal, češar mu parlament noče dati!

Dr. Koerber da bo torej še na boljem. No, že je možno, da bo bolje za dr. Koerberja! Samo ta pomislek je tu: da li bode bolje tudi za državo?! Kaj je glavno: ali da je bolje za vladu Koerberjevo, ali za — državo?! Bodemo videli, chi vivrà verrà! Bomo videli, da li bo tudi država tako brez škode prenašala odpor in razdraženje takega naroda, kakoršen je češki, kakor pišejo o njem z burševsko lahkomišljenostjo Koerberjeva glasila.

Poročila iz mest in trgov.

Iz Idrije, dne 10. novembra. Koncem leta 1901. je od poljedelskega ministerstva izšel novi provizijski normal veljaven za one delavce in vdove idrijskega eraričnega rudnika, ki bodo pričeni s 1. januarjem 1902 prestavljeni v pokoj. In ker je ta normal za one delavce, ki so služili erarju 40 let dokaj boljši od starega, tedaj so takrat živeči umirovljeni delavci, po številu okoli 180, udove okrog 200 in sirote kakih 30, se obrnili do svojega deželnega poslanca g. M. Arko, da bi jim sestavil prošnjo na Njega Veličanstvo, da bi bili tudi oni uvrščeni v novi provizijski normal. Gospod poslanec je nabral gradivo ter sestavil prošnjo v smislu izražene želje od delavcev, udov in sirot za enake pokojnine z onimi, ki gredo od leta 1902 dalje v pokoj in jo spomladi 1902 odposlal na Njega Veličanstvo.

Meseca decembra istega leta dobili so prosilci obvestilo od rudniškega ravnateljstva, da je Njega Veličanstvo milostno ugodilo prošnji in odredilo, da prestopijo prosilci v novi provizijski normal že s 1. januarjem 1902; a ob enem jim je bilo naznanjeno, da morajo še nekaj časa počakati, ker uvrstitev v novi normal še ni izdelana.

Majska noč ali utopljenka.

Ruski spisal N. V. Gogolj. — Poslovenil K. L. Podravski.

IV.

Fantje vasujejo.

(Dalje).

Le v eni hiši na koncu ulice je še svetila luč. To je stanovanje glavarjevo. Glavar je že odvečerjal in brez dvoma bil bi že davno zaspal; ali imel je gosta „vinokura“, ki so ga poslali kmetje, ki so imeli malo prostora mej prostimi kozaki, da bi napravil žganjarijo. Pod pokutom (pod podobami) je sedel na častnem mestu gost majhen, tolst človek, z malimi, vedno smijočimi se očmi, v katerih se je navidezno kazalo zadovoljstvo, s katero je kuril svojo kratko pipico in sipal iz nje v pepel izpremenjeni tobak. Oblaki dima so plavali nad njim in ga zakrivali v temo. Videlo se je, da se je „vinokur“ naveličal svoje žganjarije in se šel za čas sprehodit in tu naletel na glavarjevo hišo. Pod nosom so mu rastle kratke in goste brke; no videle so se v tobačnem dimu podobne mišji dlaki. Glavar kot gospodar je sedel golorok in v platnenih hlačah. Njegovo orlovo oko je začelo kakor večerno solnce malo po malo dremati. Na konci mize je pušil jeden desetnik iz glavarjeve komande, oblečen iz spoštovanja do glavarja v dolgo haljo.

„Ali mislite“, vprašal je glavar, obrnivši se k „vinokuru“ in položivši prst na zevajoča usta, „skoro postaviti svojo žganjarnico?“

„Z božjo pomočjo zakurim morda še to jesen. Na praznik Matere božje bo pa prav gotovo že gospod glavar delal nemške črke po cesti.“

Po teh besedah so se mu usta zategnila v smeh in oči so se mu dopadljivo uprle na ljučki.

„Daj Bog!“ rekel je glavar in na lici so se mu prikazali jednaki pojavi. „Do sedaj še, hvala Bogu, se ni zidalo dosti žganjarnic. Pred davnim časom, ko sem spremljal carico po perejaslavski cesti, je še pokojni Bezborodko . . .“

„No, spomnil sem se starih časov! Tedaj ni bilo od Hremenčuga (mesta v poltavski guberniji) do Romen (kurske gubernije) niti dveh žganjarnic. A sedaj . . . Ali si slišal, kaj so si izmislili ti prokleti Nemci? Skoro, govore, ne bodo kurili z drvami, kakor vsi pošteni kristijani, temveč z vražjo paro . . .“ Pri teh besedah je „vinokur“ gledal zamišljeno na mizo in na svoje roke na njej. „Kako bo to s paro — aj Bogu, ne vem!“

„Kako neumni so, Bog mi odpusti, ti Nemci“, rekel je glavar. „Jaz bi jim dal s palico, tem pasjim sinovom! Ali se je že slišalo, da bi bilo mogoče kuhati s paro! Kako bi potem jedli juho, eh!“ . . .

„Ali boš ti, svat, živel ves ta čas pri nas brez žene“, odzvala se je sorodnica, ki je sedela na postelji.

„In zakaj bi mi bila žena? . . . Drugače bi pa bilo, če bi se mi dobro obneslo.“

„Pa bi morala biti dobra“, rekel je glavar in uprl vanj svoje oči.

„Kaj dobra? Stara kakor metla. Grdoba, vsa v cunjah, četudi stara in . . .“

Nizka postava „vinokurjeva“ se je vila od smeha.

V tem je nekaj zaškripalo za vratmi; vrata so se odprla — in mušik, ne odkrivši se, stopil je čez prag in se je postavil na sredo sobe, kakor bi kaj premišljeval, stegoval usta in gledal v strop. To je bil naš znanec Halenik.

„No, sedaj sem pa prišel domov!“ govoril je on, sedši na klop, ne zanimaje se za navzoče. „Vedi, kako je raztegnil vražji sin, satan, to cestol! Greš, greš — še ni konca! Kakor bi mi kdo polomil noge. Daj mi, baba, kozuh, da si posteljem. Na peč k tebi ne grem — ej Bogu, ne morem: noge me bole! Daj mi ga; tam le leži v kotu. Samo glej, da ne zvrneš lončka s strtim tobakom. Ali nikar, pusti, pusti! Ti si morda pijana danes. Pusti, bom že sam šel ponj.“

Dolgo časa so zaman težko čakali na uvrstitev, in ker ima tudi potržljivost svoje meje, so čez 10 mesecev po odloku Njega Veličanstva, to je meseca oktobra 1903 vprašali pri poljedelskemu ministerstvu za vzrok, da se uvrstitev ne zvrši.

To je pomagalo.

Za kakih 14 dni potem je bilo prosilcem naznanjeno, da je od ministerstva uvrstitev dovršena, ter da dobijo pri prihodnjem izplačevanju že po novem normalu in tudi povračilo od 1. januarja 1902.

Nestrpno težko so pričakovali dne 7. novembra, to je plačilni dan upokojencev, misleči, da dobijo v smislu od Njega Veličanstva uslišane prošnje, enake provizije z onimi, ki so s 1. januarjem 1902 v pokoj stopili.

Toda kakšno presenečenje!

Od 180 upokojencev jih je okrog 90 predstavljenih v novi normal, od 200 udov pa celih 7, reci sedem in 4 sirote.

To je rezultat prošnje, ki je bila na najvišjem mestu sicer ugodno rešena, a je po 2 letnem porivanju po raznih pisarnah tako slabo izpadla.

Gospodje pri zeleni mizi na Dunaju so se skoraj 2 leti mučili (?), da so iznašli ključ, po katerem so ubogi z eno nogo že v grobu stoječi upokojenci na svojo prošnjo, kar najnižje v novem normalu postavljani, oziroma iz njega popolnoma izključeni bili.

Oglejmo si nekoliko to zvito skovano in naravnost krivično uvrstitev v novi normal, kar so nam prizadeti upokojenci sami razložili, kakor jim je bilo na njih prošnjo pri rudn. blagajni raztolmačeno.

Zakaj toraj nimajo oni upokojenci, ki so na svojo prošnjo predstavljeni v novi normal, enake pokojnine z onimi, ki so s 1. januarjem 1902 v pokoj stopili, ampak veliko manjšo? In zakaj jih je več kakor polovica, udove skoraj vse iz novega normala popolnoma izključenih? Predno na te dve vprašanji odgovorimo, hočemo še pojasniti stari in novi provizijski normal.

Po starem že gotovo čez 100 let veljavnem normalu prejme kopač, (Häuer), ki je doslužil 40 let 17 kron mesečne provizije v gotovini, in nekaj let sem tudi brezplačno drva ter žito po razmerju družine, brez ozira na to, da se je v tem času normalna šihтна plača nekaterikrat zboljšala, da je n. pr. kopač prišel iz 36 na 40, 44, 48, 52, 56, 60 kron, na to se skozi 100 let ni oziralo, toraj kratko rečeno, pri odmeri pokojnine po starem normalu se je gladalo le na kategorijo delavca.

Udova od kopača dobi po starem v gotovini 381 K mesečno za svojo osebo in še 61 h za vsacega otroka, ter žito in drva brez ozira na število moževih službenih let.

V novem provizijskem normalu od 1. 1902 so pa delavci razdeljeni v 5 razredov in vsak

razred ima 2 stopinji. V 1. razred 1. in 2. stopnjo pridejo delavci, ki so imeli za 10 urno šihto 1 gld. 50 kr. oziroma 1 gld. 37 $\frac{1}{2}$ kr., v 2. razred s 1 gld. 15 kr. oziroma 1 gld. 12 $\frac{1}{2}$ v 3. razred s 1 gld. oziroma 87 kr., v 4. razred s 75 kr. ozir. 62 $\frac{1}{2}$ kr. in v 5. razred s 50 kr. ozir. 37 $\frac{1}{2}$ kr.

In tako so n. pr. večinoma vsi kopači z deseturno šihtno plačo 1 gld. v III. a razredu, ko gredo v pokoj s 40 službenim letom.

In ta delavec III. razreda a (po starem kopač, Häuer) dobi mesečno v gotovini 46.22 K. Na prosto mu je pa dano, da se posluži tudi drv in svoje mere žita, seveda se mu vrednost tega od gotovine odtegne, ker je vse to k gotovini prišteto, in tega se tudi vsak posluži, akoravno mu erar drva in žito dražje zaračuni, kakor bi isto privatno dobil.

Ako torej zračunimo mesečno vrednost žita enega delavca (upokojenega) ki je oženjen, in ki dobi isto tudi za ženo, katero stane približno 9 K in drva 3.92 K, skupaj toraj približno 13 K, ostane gotovine toraj še okroglo 33 K.

Iz tega se sedaj razvidi razloček mej stari in novim normalom. Delavec, kopač dobi po starem normalu 17 kron, delavec ravno iste kategorije, kopač, po novem normalu pa 33 K gotovine.

In udova tega delavca III. a razreda (kopača) dobi po novem $\frac{1}{3}$ od provizije svojega moža. Ako je torej imel mož 40 službenih let — po novem normalu je za udove tudi število moževih službenih let odločilno pri odmeri pokojnine — in je imel provizije 46.22 K mesečno tedaj dobi udova 15.40 K, odračunši vrednost žita, za svojo osebo in drv skupno približno 7 kron, toraj prejme v gotovini 8 kron, in ako ima otroke, imajo isti vsak polovico od njene provizije.

Torej udove ene in iste kategorije dobijo po starem 3.81 K, po novem pa 8 kron mesečno.

To poboljšanje doseči so s svojo prošnjo nameravali tudi stari provizionisti in udove, a ministerstvo jim v svoji stari darežljivosti do nižjih slojev ni privoščilo.

Ministerstvo je namreč pri uvrstitvi v novi normal jemalo za podlago dotično normalno dnino, katero je vsak posamezni provizionist imel takrat, ko je stopil v pokoj, a na njegovo kategorijo se ni ozir jemalo.

Toda ta podlaga je napačna in naravnost krivična. Se živi nekaj takih provizionistov, kateri so bili kopači, ter služili erarju čez 40 let. Njih normalna šihtna plača bila je 36 kr. za 8, oziroma 45 kr. za deseturni ših.

Po naredbi ministerstva pridejo torej ti možje v novem normalu v V. razred in bi prišli mesečno 10 kron v gotovini, mej tem, ko imajo po 16 kron, in tako morajo ti reveži izostati iz novega normala. Vpraša se ali so sami

krivi, da so imeli 36 kr. in ne 80 šihčne plače, kakor jo imajo delavci njih vrste danes?

Kopači, kateri so imeli 52, 56, 60 kr. za 8, oziroma 55, 70, 75 kr. za deseturni ših, bili so iste kategorije, kakor sedaj kopači, opravljali ista dela, katera opravljajo sedaj kopači, a niso uvrsteni v III. a razred, kakor sedanji, temu ker so imeli manjšo plačo, kakor jo imajo danes kopači, toraj marš v IV. razred a, ozir. b.

Iz navedenega je razvidno, kako nepravilna je ta ministerska odredba. Možje, kateri so v službi erarja pustili vse svoje moči, ter v pravem pomenu besede stradali ob 36 kr. na dan, sedaj niso vrednim spoznani, biti enaki s tovariši jim jednake in iste kategorije,

Ako bi država imela kaj usmiljenja do revežev, tedaj bi že z ozirom na to, ker so ji ti možje toliko dobička stolkli iz trdega kamnja leto za letom, a jih je ona tako sramotno, prav suženjsko plačevala, torej bila bi njena sveta dolžnost, prošnjo teh revežev, kolikor mogoče ugodno rešiti in jih po kategorijah uvrstiti, ne pa po njih nekdanji prav sramotni plači. Država bi pri tem ne trpela skoro nič, ker možje so že stari in bi itak dolgo ne uživali tega priboljška.

Apelujemo na naše državne poslance, da se informirajo v tem oziru, ter potrebno ukrepe, da se ta odredba ministerstva ovrže, in da se vse stare provizioniste, udove in sirote po kategorijah uvrsti v novi provizijski normal.

Domače novice.

Gg. naročnike prosimo, da nam do prihodnjega četrtka prav gotovo pošljejo zaostalo naročnino. Prosimo, da tega opomina nihče ne prezre.

Kranjski deželni zbor je vlada zaključila. Katoliško narodna stranka je sedaj stopila pred volivce, da pojasni ljudstvu liberalne spletke. V Cerknici je bil v nedeljo sijajen shod, na katerem so celo liberalni kmetje pritrjevali dr. Šusteršiču. Sprejeta je bila zahteva, naj katoliško narodna stranka sedaj zahteva poleg splošne kurije tudi pomnožitev mandatov iz kmetijske skupine od 16 na 20. Tudi jutri se vrši mnogo shodov.

Osebna vest. Pred par dnevi se je pripeljal vladika dr. Stadler na Dolenjsko ter bival v Novem mestu kot gost milostnega g. prošta. Dr. Elbert je bil namreč navzoč v Trstu pri spuščanju ladje Körber v morje. To vest smo posneli iz dunajskega lista „Das interessante Blatt“, ki je prinesel lepo sliko. Od te slavnosti, kjer je bil tudi navzoč ministerski predsednik, je spremil dr. Stadler milostnega g. prošta na Dolenjsko, ki se mu je zelo dopadla.

Sledi germanizacije po Gorenjskem. Iz „Slovenca“ posnemamo: Sledi germanizacije vidiš ob vsej črti doli preko Radovljice. V tem kraju je trgovec, na čegar prodajalni se blišči

Halenik se je malo vzdignil, ali nevidna sila ga je zopet potlačila na klop.

„Tako“, rekel je glavar, „prišel si v tujo koč, in se vsedeš kakor doma! Treba ga je izgnati ven . . .“

„Pusti, glavar, da se odpočije“, rekel je „vinokur“ držeč ga za roko. „To je koristen človek, ko bi bilo več takih v narodu, izhajala bi moja žganjarnica dobro.“

Seveda ni govoril to iz velikodušnosti. „Vinokur“ je veroval vsem vražam, in gosta izganjati, ko je že sedel na klop, bi pomenilo nesrečo.

„Kako je hudo, ko se človek postara!“ brenčal je Halenik, položivši se na klop. „Dobro bi bilo še reči, ko je pijan; ali to ni tako, jaz nisem pijan, ej Bogu, nisem pijan. Kaj bi mi lagal. To bom povedal za gotovo samemu glavarju. Kaj je meni mar glavar? Da bi šel rakom žvižgat, vražji sin. Pljujem nanj! Da bi ga, enokega črta pocitrall! Kaj obliva on ljudi na mrazu“ . . .

„Eh, če pride svinja v hišo, položi noge na mizo . . .“ rekel je glavar in vstal ježno s svojega mesta; ali naenkrat se razdrobi okno in kamen mu pade pod noge. Glavar je obstal kakor prikovan.

„Če bi jaz vedel“, rekel je glavar, gledaje

kamen in vzevši ga v roko, „kak osel je zagnal to, to bi ga naučil, kako miši plešejo! Kake norčarije! Kaj bi lahko učinil s tem kamnom!“

„Naj ga vržem!“

„Ne, nikar! Ti gotovo ne veš, kaj se je zgodilo z mojo taščo?“

„S taščo?“

„Da, s taščo. Zvečer — ne veliko prej, kakor sedaj — smo se vsedli k večerji; pokojna tašča, pokojni tast, delavec in delavka in pet otrok. Tasta je jemala cmoke iz peči, da bi ne bili preveč vroči. Po delu so bili vsi tako lačni, da niso mogli skoro čakati. Natakniš jih na dolge lesene vilice, začeli so jesti. Kar se vzame, Bog ve od kod, neznan človek in se vsede k mizi. Kdo bi ne nasitil gladnega človeka? Dali so tudi njemu cmok in jedel je bolj hlastno, kakor krava seno. Ko so pojedli prve, začeli so druge, in tujec je vse tako gladko polizal. Tašča mu je še dajala, misleč, da se bo najedel. Nič ni pomagalo, še požrešneje je grabil. „Ti se boš zadavil nad temi cmoki!“ mislila je tašča, kar se je zaletel tujec in padel na tla. Prihiteli so k njemu, a zaman, zadavil se je!“

„Prav mu je bilo, prokletemu požeruhu!“ rekel je glavar.

Res, ko bi se vse dobro izšlo; ali od tega časa ni imela tašča pokoja. Komaj se stori noč,

že je mrlič tu. Prokleti človek sedi na konju in drži cmok v ustih. Po dnevi je vse mirno in ni o njem ne sluha, a komaj se zmrači, glej že je osedlal pasji sin konja.

„In cmok v ustih?“

„In cmok v ustih.“

„Čudno! Tudi jaz sem slišal enako od moje pokojne žene.“

Tu je prenehal glavar. Pod oknom se je zaslislal šum in teptanje plešočih. Sprva so doneli tiho glasovi bandure; nje je spremljal lep glas. Strune so zagrmle glasneje, nekoliko glasov se je začulo in pesem se je glasila daleč na okrog:

Hlopec, slyšali li vy?
Naši-l golovy ne krěpki!
U krivago golovy
V golově razsé lis klěpki.
Nabej, bondar, golovu
Ty stalunymi obručami!
Vsprysni, bondar, golovu
Batogami, batogami!
Golova naš sěd i kriv, —
Star, kak běst, a što za duren!
Prihotliv i pohotliv:
Ž metsja k děvkam . . . duren, duren!
I tebě lězl k parobkam!
Teh ja b nužno v domovinu,
Po usam da po šejam,
Za čuprinu, za čuprinu!

sama nemščina, kateremu pa na debelo znaša denar naše zaslepljeno ljudstvo. Notar v tem kraju ima izključno nemški napis. Tudi ne pojnim, zakaj se ponaša nad vratmi tamošnje občinske pisarne „Stadtgemeindeamt“ poleg slovenskega? Ali nimajo občine svoje avtonomne jezikovne pravice? Ali bo pod novim županom katerega skoro dobe v Radovljici, drugače, ne vem. Pa še drugih znakov germanizacije sem zasledil ondi, o katerih bi še utegnil izpregovoriti. Kaj pa naš Bled — biser slovenske dežele? Ondi se izzivajoče košatijo samonemški napisi. In vse to je prav našim merodajnim osebam? Pazite, da vas potomci ne bodo preklinjali.

Častniki 27. pešpolka in ljubljanski župan.

Kakor smo svoj čas poročali, so vložili častniki 27. pešpolka tožbo proti ljubljanskemu županu Ivanu Hribarju, češ, da jih je razžalil, ko je izjavil, da so se pasivno vdeležili protiaustrijskih demonstracij ob času turnarske štiridesetletnice v Ljubljani. Kakor se sedaj poroča, so častniki svojo tožbo proti ljubljanskemu županu brezpogojno umaknili.

Pravica v Celju. Te dni se je vršila na okrajnem sodišču v Celju kazenska razprava proti trojici nemškutarjev, ki so v neki celjski kavarni napadli mirno celjsko družbo. Če povemo, da je razpravo vodil slavni in sloviti jurist dr. Ducar, potem se ne bomo nimalo čudili tudi naslednjemu. Slovenske priče so izpovedale pod prisego, da je eden nemčurjev zgrabil enega iz slovenske družbe za prsa in ga hotel potegniti izza mize. Nemškutarske priče pa so izpovedale tudi pod prisego, ali kontradiktorno. Ene ali druge priče so torej krivo prisegle in sodnik bi bil moral ukreniti temu primerno. Ali nič vsega tega. Sodnik dr. Ducar je jednostavno verjel nemškim pričam in je na podlagi njih izpovedi oprostil vse tri tožene nemškutarje. „Domovina“ se nadeja, da bo državno pravdnništvo drugega mnenja in da prične preiskavo radi krive prisige.

Preblagorodna gospa Terezina Jenkova v Ljubljani, poznata tudi nam z ustanovitve ruskega kruška, je potovala po Balkanu. Tu je imela priliko videti strašno bedo in grozno trpljenje Macedoncev. In ker vsakdo ve, da ima gospa dr. Jenkova mehko, res slovansko srce, je naravno, da se je intenzivno zanimala za to, kar je videla. O tem hoče gospa dr. Jenkova v kratkem predavati v „Mestnem Domu“ v Ljubljani. Vračujoč se v domovino, se je gospa dr. Jenkova mudila tudi v Belemgradu in je s posredovanjem srbskih prijateljev imela čast, biti sprejeta pri kralju Petru. Kralj je gospo dr. Jenkovo sprejel s posebno ljubeznjivostjo, se zanimal za slovenski narod in se poslovil z besedami: „Pozdravite Vaše in Vaš narod od mene in od srbskega naroda.“

Vabilo na društveni večer, katerega priredi tuk. „kat. delavsko društvo“ v nedeljo, dne

15. novembra 1903 v društveni dvorani na Savi štev. 8. s sledečim vspešnim: 1. Deklamacija, M. Schlesinger. 2. M. pl. Farkaš: „Strunam“. „Karišik hrvatskih popevk“. „Hrvatsko kolo“. Udarjajo tamburaši pod vodstvom g. Jeronima Lukiča iz Zagreba. 3. Prvikrat na slovenskem odru! Prvo sveto obhajilo. Igrokaz v petih dejanjih s petjem. Nemški spisala C. Caspari. Prevredla M. Zore D. M. 6. Čudovite mumije. Izkopane v zadnjih 16. letih v Egiptu. S sodelovanjem društvnikov razkazuje in razlaga gospod P. Rozman. 7. Prosta zabava. Pevski zbori in tamburaši. Začetek točno ob 7. uri zvečer. Cene: Sedeži I. vrste po 1 K, ostali sedeži po 60 vin., stojišča po 40 vin., za društvnike po 30 h. K obilni udeležbi vabi „Kat. delavsko društvo na Jesenicah“.

Slovenska zmaga na Koroškem. V Šmarjeti pri Velikovcu so Slovenci pri občinskih volitvah lepo napredovali. Dosedaj niso imeli niti enega svojega moža v občinskem zastopu, pri zadnjih volitvah so pa zmagali v III. razredu z vsemi svojimi možmi, v II. razredu so pa dobili en mandat. To je lep napredek. Le tako naprej in gospodje Nemci bodo konečno le izprevideli, da so se zelo zmotili, ko so Slovence na Koroškem smatrali za izumrle.

Gospo soprogo dr. Ivana Tavčarja je zadela huda nesreča. Star lovski pes njenega gospoda soproga jo je napadel in ogrizel na obrazu in na vratu tako hudo, da so jej morali rane zašiti.

Vabilo k gledališki predstavi, katero priredi „Katol. izobraž. društvo sv. Jožefa“ v Trzinu v nedeljo 22. novembra t. l. v prostorih H. Dobrina (na skali). Vspored: I. Petje. II. „Bratranec“. Burka v enem dejanju. III. „Zdaj gre sem, zdaj pa tje“. Komičen prizor. Začetek točno ob 8. uri zvečer. Vstopnina: Za neude: I. sedež 80 v., II. sedež 60 v., stojišče 40 v. Za ude: I. sedež 60 v., II. sedež 40 v., stojišče 30 vin. K obilni vdeležbi prijazno vabi odbor.

Vabilo na koncert, ki se vrši v nedeljo, dne 15. listopada 1903, v veliki dvorani Narodnega doma v Celju, o priliki občnega zborovanja društva slovenskih odvetniških in notarših uradnikov v Celju v korist podpornemu zakladu tega društva. Po koncertu prosta zabava in ples. Vstopnina 1 krona; za člane delavskega podpornega društva, dijake in vojaše 50 vin. Začetek ob 8 uri zvečer. Z ozirom na dobrodelni namen se preplačila hvaležno sprejemajo.

Šolski zistem na Koroškem — škandal. V „Miru“ čitamo tale dopis iz Leš pri Prevaljah: „Tretji deželni jezik, to je jezik mutcev, bodo morali uvesti na naši dvorazredni, do zdaj utrakvistični šoli; zakaj otroci so vsi Slovenci, učitelj in učiteljica pa trda Nemca! Otroci ne umejo nemški, učitelja pa ne slovenski, in ako se hočejo porazumeti, ne preostaja jim drugega,

nego da si pomagajo kakor mutci — s kazanjem Ubogi učitelji, še bolj ubogi otroci! Kakšni pač bodo uspehi? Škoda, da ni zdaj kje kaka svetovna razstava, da bi tam razstavili to čudno fabriko, v kateri se v najkrajšem času iz Slovencev delajo Nemci, iz probujenih, ukaželjnih otrok zabiti, neobčutni — butci. Ves svet bi se za njo zanimal in bi strmeč občudoval velike misli in zdrava pametna pedagogična načela deželnega šolskega sveta, in njegovo blagočuteče srce za nas Slovence. Naš deželni šolski svet bi dobil gotovo prvo darilo. Tem gospodom se pač srce smeji, ko nam srce krvavi.“ — „Mir“ pripominja: „Dodatno se nam poroča: Zgodila se je sprememba. Novonastavljena učiteljica gđ. Olga Jaric, ki je slovenščine popolnoma nezmožna, a je morala vzlic vsemu protivenju vsprejeti pouk v prvem razredu, je sedaj vendar prestavljena iz Leš na „nemško“ šolo v Prevaljah. Trebalo je nekaj časa, da so tudi višje glave prišle do spoznanja, da tako ne gre in je nespametno, tako očitno se upirati zdravi pameti. A vsekako ostaja to imenovanje značilno za postopanje visokega deželnega šolskega sveta. Na Leše so poslali sedaj gđ. Rager iz Prevalj, ki je tudi Nemka, a pozna menda toliko tukajšnje slovensko narečje, da se bo mogla z otroci razumeti, dasiravno sama to zanika! Bomo videli!

Zvišanje poštnih pristojbin. Ravnateljstvo pošte in brzojava je zvišalo s 1. novem. t. l. v poštni službi za Bosno in Hercegovino poštno pristojbino za zavoj do 5 kg. in za poštno nakaznico tako-le: Zavoji do 5 kg. Pristojbina glede teže znaša do 500 gr. 60 h, od 500 gr. do 1 kg. 80 h. Glede določbe pristojbine o vrednosti se ne spremeni nič. Nakaznice. Nove pristojbine znašajo: na nakaznice do 40 K 20 h, nad 40 do 100 K 30 h, do 300 K 60 h, do 600 K 90 h, do 1000 K 150 h.

Popisani bankovci. V zadnjem času se pojavljajo v prometu pogosto bankovci, zlasti ob straneh črtani ali popisani. Opozorjamo občinstvo, da takih bankovcev uradi, zlasti poštni, ne sprejemajo, ako se jih zamenja v avstro-ogrski banki, se izgubi pri kosu 10 h. Ker je včasih pri velikem prometu težko pri uradih pregledati vsak bankovec ter se lahko pomešajo vmes popisani in črtani, in tako poškodovani pridejo lahko v večjem številu tudi v roke strankam, je v občnem interesu, da se pusti bankovce take, kakoršni so ter se na nje nič ne piše in ne črta.

Petrolej se je zopet podražil in bati se je, da bode cena še naprej rastla. V nekoliko dneh se je podražil za 9 K 30 h pri 100 kg. Bogati židje, ki imajo večinoma petrolejske vrelce v svoji lasti, so se združili ter brez povoda zvišali cene. Delavce plačujejo slabo, pridelek podražijo in ogromni dobiček gre v nenasitljivo židovsko bisago.

„Slavna pesen!“ rekel je „vinokur“, naslonil glavo na rame in se obrnil k glavarju, ki je ostrmel od take predrznosti. — Slavna! Grdo, da glavarja omenjajo z ne posebno pristojnimi besedami...

Zopet je položil roke na mizo in gledal tako nekako sladko pred se, pripravljaje se poslušati še enkrat, ker je grmel pod oknom krotot in krik: „znova, znova!“ A kdor bi natanko pogledal glavarja, opazil bi, da ni sedel od čuda tako dolgo na enem mestu. Tako pusti tudi star, že vsega naveličan maček miško, da pleše okoli njega, a premišlja mej tem, kako bi ji prerezal pot v luknjo.

Še je gledal glavar na okno, a že je roka držala za ključavnico pri durih, in desetik je že dobil povelje. Naenkrat se je začul na ulici krik...

„Vinokur“, ki je imel mej drugim tudi to slabo lastnost, da je bil jako radoveden, natlačil je naglo svojo pipo in zbežal ven, a fantje so se že skrili po vseh kotih.

„Ne, ti mi ne uideš!“ kričal je glavar, držeč za roko človeka v gorkem, ovčjem kožuhi. „Vinokur“ je hitro pritekel, da bi videl tega rušitelja javnega miru. Toda odskočil je nazaj, ko je zagledal dolgo brado in strašno zgrbančeni obraz.

„Ne, ti mi ne uideš!“ kričal je glavar in suval svojega sovražnika, kateri se ni nič upiral, temveč šel rad za njim, kakor bi šel v svojo koč.

„Karno, odpri temnico! Mi ga vržemo noter! A tam vzbudimo pisarja, zberemo desetnike in polovimo vse te ponočevalce in še danes izrečemo sodbo nad njimi!“

Desetnik je zaropotal s ključavnico in odprl vrata v temnico. V tem trenutku je padla senca na vjetnika, okoristil se je ž njo in se iztrgal glavarju.

„Kam?“ zakričal je glavar in ga naglo prijel za vrat.

„Pusti me, to sem jaz!“ zaslišal se je tenki glas.

„Ne pomaga, ne pomaga, brat! Če si prav črt, ne pa baba — mi ne uideš!“ In sunil ga je v temnico, tako da je ubogi jetnik zastokal in padel na tla, a on sam je šel z desetnikom v pisarjevo sobo, in takoj za njim tudi „vinokur“.

Razmišljeni so šli vsi trije, kar se v temni ulici začuje krik od nasprotne strani in sami so čutili hud udarec. Srečali so pisarja z dvem desetnikoma in so zadeli drug ob drugega.

„A jaz grem k tebi, gospod pisar!“

„A jaz k tvoji milosti, gospod glavar!“

„Čuda se gode, gospod pisar.“

„Čudne reči, gospod glavar.“

„In kaj?“

„Tamle razgrajajo in vpijejo po ulicah! Tvojo milost označujejo s takim besedami... z besedo, sram me je povedati: pijanec bi se jih bal nagovoriti. (Pri teh besedah je stegoval vrat nazaj in naprej pisar v pisanih hlačah in pisanem telovniku). „Malo sem zadremal, pa so me spravili s postelje ti prokleti razgrajalci s svojimi nesramnimi pesnimi in vpitjem. Hotel sem jih iti malo pogledat, ali ko sem oblekel hlače in suknjo, zbežali so vsi, kakor bi jih veter nesel. Sam poglaviti razgrajalec nam ni ubežal. Sedaj poje v tej koči, kjer bivajo jetniki. Na vso moč sem hotel spoznati tega ptiča, a obraz ima namazan s sajami kakor črt, ki kuje žrebce za grešnike.“

„Kako pa je oblečen, gospod pisar?“

„V črnem, narobe obrnjenem kožuhi, pasji sin, gospod glavar.“

„Ali ne lažeš, gospod pisar? Kaj če bi ta nemirnež sedel sedaj v moji temnici.“

„Ne, gospod glavar! Ti si se sam, naj se mi to ne šteje v greh, malo zmotil.“

„Ognja sem, pogledjmo ga!“

Prinesli so luč, duri so se odprle in glavar je ostrmel, zagledavši pred seboj — sorodnico. (Dalje prih.)

Koerberjeva vlada in Slovani. Dne 8. t. m. je bil v Ljutomeru shod, na katerem je govoril drž. poslanec dr. Ploj. Govornik je v dolgem govoru pojasnjeval dosedanje — delovanje državnega zbora in je govornik prišel do resničnega zaključka, da je bilo to delovanje povsem storilno. Tu je zadonelo govorniku od vseh strani: „Tudi jugoslovanska delegacija mora v obstrukcijo nasproti strankarskemu ministerskemu predsedniku dr. Koerberju.“ Gosp. posl. dr. Ploj je pripomnil na to, da je treba izbiro taktičnih sredstev preplačati klubu. On se noče že danes izjaviti o izjavi volilcev za obstrukcijo; povdariti hoče le toliko, da bo to le zasluga sedanjega ministerskega predsednika, ako konservativna stranka Jugoslovancov poseže po obstrukciji in za to se že pojavlja mnogo nagnenja. Tej izjavi poslanca Ploja so zborovalci burno pritrdjevali in so klicali „Abzug Koerber!“ Po tej epizodi je povdarjal govornik, da so jugoslovani sedaj v najstrožji opoziciji proti ministerstvu Koerberjevemu in da jih je ministerski predsednik sam potisnil v opozicijo. Morda je imel ministerski predsednik s prvega dobre namene, ali sedaj vesla le po vetru nemške ljudske stranke in je iz načelnika uradniškega ministerstva postal načelnik strankarskega ministerstva. Tega mnenja z Jugoslovani so tudi zastopniki drugih slovenskih narodov, ki vedno glasneje izražajo svoje nezadovoljstvo s sedanjim režimom. Nezaupanje je že toliko, da ni verjetno, da bi mogla vlada zavoženi voz spraviti zopet na pravo pot. Govornik je tudi oostro kritikoval nedosledno in nestalno postopanje dr. Koerberja nasproti Ogrski, iz česar je sklepati, da sedanjí ministerski predsednik ne ureja svoje politike in svojega delovanja po stvarnih, ampak po osebnih ozirih. To pa je v sedanjih resnih časih uničevalna politika. Politike opurnitete in zavlačevanja mora biti konec in ž njo mora izginiti tudi nje mojster. Do spremembe mora priti in jugoslovanska delegacija jo more pričakovati povsem mirno, ker ona ne tira osebne, ampak stvarno politiko. Ona bo podpirala vsako vlado, ki bo z dejanji — in ne le z besedami — zastopala in uresničevala samo ob sebi umevni princip pravičnosti do vseh narodov države. Splošna in burna pohvala je spremljala ta izvajanja. Sploh se je po vseh pojavih na tem shodu kazala kakor rudeča nit zahteva po najenergičnejšem odporu proti načrtom Nemcev in ž njimi združene vlade, naperjenim proti narodnim in kulturnim pravicam slovenskega naroda.

Nečuvena draginja svinjskih kož. Svinjske kože so trenutno dosegle tako visoko ceno, kakor še nikdar popred. Tovarnar Karol Pollak v Ljubljani jih plačuje po 57½ krajcarjev kilo za lepo blago in po 35 krajcarjev za škarto, če se mu blago prinese v trgovino na Dunajski cesti št. 23. — Ta izredna cena se ne more dolgo držati, ker je previsoka, zato svetujemo, da se mesarji, kmetovalci itd. izredne prilike, svinjske kože dobro v denar spraviti, hitro poslužijo.

Slovenska šola Podturnom. „Corriere“ je priobčil stroške, katere je stala slovenska šola Pogturnom od l. 1896. do sedaj. Ti stroški znašajo 56.838 kron 91 vin. „Corriere“ imenuje te stroške „spese dolorose ed inutili“, češ, toliko denarja, učencev pa šola nima nič! 56.000 kron, to je že neka svota. Ali kdo pa je kriv, da je vržen proč ta denar? Edino pač le Lahij, ker so nalašč poiskali tak prostor za slovensko šolo, o katerem so vedeli naprej, da ni sposoben v tako svrhu in da slovenski stariši ne morejo pošiljati svojih otrok v oddaljeno in gnjilo Katinellijsko vojašnico. Ako je občina postopala tako, kakor bi bilo pričakovati od sinov dvetisočletne kulture, potem bi imeli Slovenci v Gorici svojo ljudsko šolo na primernem mestu, in od onih 56.000 kron bi se ne bil potratil niti vinar! Toda rajši tratijo denar ter ga izdajajo brez haska, samo da le Slovenci nimajo nič od tega, oni pa da vseeno kričijo o stroških za Slovence, ki so „spese dolorose ed inutili“. Pa občina goriska je že navajena zapravljati. Saj so zabili, pa sami ne vedo, zakaj, že nad 2 milijona K! Kaj bo taka bagatelica 56.000 kron! Le tako naprej!

Okolu sveta.

Državni zbor se snide, kakor je v ponedeljek sklenil ministerski svet, dne 17. t. m. Na dnevnem redu je dopolnilna volitev v razne odseke in poročilo legitimacijskega odseka o volitvah, proti katerim so bili vloženi ugovori.

Sprememba državnozbornskega volivnega reda na narodnostni podlagi. Dr. Lueger je priobčil v dunajskem listu „Freisinnige Zeitung“ članek, ki se bavi na temelju statističnih podatkov z narodnostnimi razmerami v avstrijski državi polovici in v katerem pisatelj zahteva, da se naj državnozbornski volivni red preustroji na podlagi narodnostnega momenta. Dr. Lueger je izračunal na podlagi statističnih podatkov, da bi prišlo, ako bi se volivna reforma izvršila na podlagi splošne in enake volivne pravice ter se dala avtonomija zgodovinskim individualnostim kraljestvom in deželam, a ne da bi se povečalo dosedanje število državnih poslancev, na Nemce 134 mandatov, na Čeha 158, na Poljake 85, na Slovence 17, na Hrvate 13, na Italijane 7, na Rumune 5, na Rusine 6 mandatov. Ako se pa upošteva celotno število posameznih narodov v vseh deželah in odstotno razmerje k celoti vsega avstrijskega prebivalstva, in se uvažuje edino le narodnostni moment, bi dobili Nemci 150 mandatov, Čehi 99, Poljaki 69, Slovenci 21, Srbohrvati 12, Italijani 13, Rumuni 5 in Rusini 56 mandatov. V prvem slučaju bi dobili Slovani 279, a v drugem slučaju 257 mandatov. Iz tega je razvidno, da kako nepravilno so zastopani Slovani na podlagi sedanjega krivičnega volivnega reda v državnem zboru in da mora prej ali slej priti do tega, da bodo v ti postavodajni korporaciji Slovani zastopani, kakor jim gre po božji in človeški pravici.

Ogerska kriza. Zbornični predsednik grof Apponyi je odstopil. V zbornici se je otvorila debata o tej zadevi. Opozicija je predlagala, da naj se odstop grofa Apponyija ne vzame na znanje, temveč da se pošlje odposlanec k njemu s prošnjo, da zopet prevzame predsedstvo zbornice. Večina je predlog opozicije odklonila, vzela odstop grofa Apponyija na znanje in mu izrekla zaupnico. Nato je grof Tisza razvil vladni program. Opozicija je le malo ugovarjala. Pričakuje se, da se državni zbor v kratkem razpusti in se razpišejo nove volitve. Tisza je poklical vse velike župane v Budimpešto, da jim da svoja navodila. Zbornica je izvolila svojim predsednikom Deziderja pl. Perczela.

Iz Dalmacije prihaja luč! V deželnem zboru dalmatinskem je izgovoril srbski poslanec Vukotić te le besede: „Srbi ne bomo v bodoče nasprotovali vresničenju hrvatskega narodnega državnega prava.“ V malo besedah preveselo sporočilo. Mi smo radostno presenečeni po tej izjavi Srbov. Bili smo sicer prepričani, da zalepljeni bratje opuste bratomorni boj, od katerega sta imela koristiti samo Dunaj in Budimpešta. Naša vera je bila trdna, da pride čas, ko si sežeta Hrvat in Srb v bratsko desnico, da sedeta k mizi na skupno posvetovanje, kako bi združeno silo branila domovino proti skupnim sovražnikom! Ali nismo mislili, da pride to tako hitro. Mnogo tega je ležalo med brati, kakor črna senca, česar ni nikdo njih hotel pozabiti, in mi smo mislili, da se bodo rane, ki so si jih zadajali eden drugemu celile le počasi in da živimo še mnogo mnogo tega, kar bo sezalo v dušo, predno pride do sporazumljenja. Motili smo se in veseli smo, da smo se motili. Iz Dalmacije prihaja luč. V Dalmaciji so prišli prvi do spoznanja, da je skupno delo absolutno potrebno. Srba Vukotića sporočilo v deželnem zboru dalmatinskem je enunciacija zgodovinskega pomena za medsebojno življenje Jugoslovancov in nam se vidi izključeno, da ne bi to vplivalo na dogodke v Banovini.

Česke šole na Dunaju. Dunajski Čehi so vložili svojo pritožbo proti naučnemu ministerstvu na državnem sodišču, ker se jim ni dovolilo čeških šol. Drugo pritožbo bodo vložili po dr. Heroldu pri upravnem sodišču.

Položaj na Balkanu. Iz Bitolja nam poročajo: Macedonska ustaja je za letos končana, a ponovi se zopet prihodnje spomladi, čeravno je prebivalstvo ogorčeno nad voditelji, kjer se ni letos ničesar izvojevalo. Težko pa bo prihodnja

spomladanska ustaja dosegla tak uspeh kakor letos, in ne bo se jej pridružilo vse prebivalstvo. Narod po Macedoniji nahaja se sedaj v grozni bedi, ker mu za zimo primanjkuje vsega: strehe, obleke in hrane. Po deželi nahaja se mnogo tujcev, ki revnemu ljudstvu dele podporo. Te dni bilo je tudi tukaj, v Bitolju nekaj Amerikancev, med katerimi je bila tudi ena žena in kateri so delili miloščino med bedne kristijane. Ko so pa ti došli do turške vojašnice, so jih Turki napadli in nabili ter jim vse pobrali, kar so imeli vrednosti pri sebi. Ta stvar se je prijavila oblastim in pridejo dotični vojaki pred sodišče. Obsodba pa bo gotovo zelo blaga, kakor se tu vedno dogaja, kadar Turki zakrivijo kaj nasproti kristijanom. Ta primer dovolj jasno pokazuje, kaka zlodejstva se dogajajo v tej državi s srednjeveškimi ustanovami. Ako se že redni vojaki upajo tako brezobzirno napadati tuje podanike, si je potem lahko misliti, kako postopajo z ubogo rajo, ki nima nikake zaščite. Življenje vsakega pojedinca je tu popolnoma odvisno od samovolje kakega turškega vojaka ali Bašibozuka.

Iz Vatikana. V konzistoriju dne 9. t. m. sta bila državni tajnik Merry del Val in msgr. Cellegari imenovana kardinaloma. — Kardinal Rampolla se je posvetil študijam, politike se vzdržuje popolnoma. V Vatikanu se je zadnji čas marsikaj spremenilo, postalo je vse bolj živo. Papež Pij X. stanuje v prejšnjih prostorih državnega tajnika; stanovanje pokojnega Leona XIII. popravljajo. Pred kratkim je bilo nad 12.000 romarjev vsprejetih. Tudi vrtovi so mnogim osebam odprti. Sveti oče je zelo vesel in dobre volje, tudi ni prijatelj raznih ceremonij. Kreta se z mladostno živahnostjo, hodi večidelj peš in pri zasebnih avdijencah večkrat dovoli, da se v njegovi navzočnosti sede. Papežev dvor se je zopet sestavil. Poročila, da obstoje med Vatikanom in Kvirinalom zaupna pogajanja, se ne potrjujejo. Avstro-ogerski poslanik grof Szecheni bo v kratkem odpoklican; njegov naslednik ne bo imel prijetnega stališča, ker so v Vatikanu ozlovoljeni vsled postopanja Avstro-Ogerske ob papeževi volitvi.

Zbližanje med Srbi in Bolgari. Srbi in Bolgari imajo med seboj staro sovraštvo. Da se to omili, je začel izhajati v Sofiji novi list „Ujedinjenje“, kateri bo deloval za srbsko-bolgarsko spravo. V istem smislu hoče delovati novoustanovljeni „Narod“ v Belemgradu.

Cesar Frane Jožef za Macedonce. Bolgarska princezinja Klementina se je obrnila do vseh vladarjev s prošnjo, da prispevajo za podporo macedonskim beguncem. Prvi se je odzval cesar Franc Jožef z 10.000 franki in lastnoročnim pismom.

Alkohol je zlo, katerega škodovanje se pozna pred vsem v gospodarstvu. Ako bi se denar, zapravljen za alkohol, porabil drugam, bi bila odstranjena marsikaka beda. Poglejmo za danes, kako je z alkoholom v Nemčiji. V Nemčiji se porabi vsako leto okoli 2½ milijona hektolitrov alkohola v destiliranih pijačah in 70 milijonov hektolitrov piva. Vina pa tudi precej. Neposredna izdaja za alkoholične pijače se sme na leto računati na tri milijarde mark. Za leto 1902/03. so izdatki nemške države proračunjeni na 2.304.483.115 mark. Torej popije Nemec v rajhu več, kar potrosi država. Za armado in mornarico je v državnem proračunu 871 milijonov mark. Torej se porabi za pijačo trikrat toliko. Ako bi se za ta denar kupilo rži in se plačalo 140 mark za 1000 kilogramov, bi se kupilo za navedeni, za opojne pijače na leto potrošeni denar — 21½ milijard kilogramov rži.

Čez dvajset let našel mater. Na čuden način je našel neki rokodelc v Budimpešti mater, katere ni nikdar videl v svojem življenju. Obrnil se je namreč po dolgem brezuspešnem iskanju na odvetnika dr. L. R. Temu se je mladencičev obraz, glas in pogled zdel zelo znan. Po dolgem premišljevanju se je spomnil, da je videl pred malo leti v svojem rojstnem kraju ravno tako žensko. Vse je kazalo, da je ta mladencič ravno tega odvetnika vprašal za svet, ki je njegovo mater dobro poznal.

Tudi protestantje časte Marijo, Mater božjo. P. Baumgartner pripoveduje: „Z dvema

tovarišena sem prišel na otok Island. Povsod so nas sprejeli prijazno, neko noč prenočimo pri protestantskem kmetu. V slovo pokaže P. Geyer gostoljubni tri podobice, naj si jedno izbere v spomin, bile so podobe Kristusa, Matere božje in angelja varuha. Kmetica si ogleda vse tri — izbrala si je Marijino podobo. Mi smo se zavzeli, P. Geyer pa jo vpraša, ali morda časti tudi Marijo? „O gotovo — odvrne protestantka — saj je Mati našega Gospoda!“ — To je nas ganilo in še bolj smo bili prepričani, da bi sto in tisoči protestantov radi častili Mater božjo, kakor mi katoličani, da bi protestantski pridigarji opustili staro besedičenje, češ, da mi Marijo molimo, da je papež trinog itd.

Dogodki na Hrvatskem. Radi dogodkov na Hrvatskem so bili zapri tudi tisto blago in plemenito dušo, župnika Jemeršića. Obsodili so ga radi „zločina“ na šest mesecev težke ječe. Kraljev stol sedmerice mu je sicer znižal to kazen na štiri mesece ali Jemeršić — ostaja zločinec, ki mora v ječo. Že je dobil od oblasti poziv, da mora v ječo in da mora plačati vse sodne stroške in stroške za hrano — v ječi. Z župnikom Jemeršićem je bil obsojen tudi njega kapelan Šuster. Ta pa je na morju in se bliža svobodni Ameriki.

Papežev konzistorij. Papež je otvoril konzistorij z latinskim govorom. Povdarjal je potrebo, da je papež pri vodstvu cerkve prost in od nobene oblasti odvisen. Čudil se je ljudski radovednosti, s katero se je pričakoval njegov program, ko vendar ne more hoditi druge poti, kakor njegovi predniki. Istotako se bode tudi on pečal s politiko, ker stoji z vsemi vladarji v zvezi in je njegova dolžnost ščititi varnost in prostost cerkve. Skušal bode resnico pomnožiti pri vseh dobrih ljudeh in jo razširiti med onimi, ki so dobre volje.

Municipalne volitve na Španskem. Kakor se poroča, je bil pri zadnjih municipalnih volitvah izvoljenih 4009 monarhistov, 975 republikancev, 80 karlistov in 61 socijalistov. Poroča se tudi o velikih nemirih v Santandru in demonstracijah na mnogih drugih krajih.

„Bureau Veritas“ poroča, da se je meseca septembra l. l. zgubilo 79 ladij in 37 parnikov. Od ladij se je izgubilo: 4 nemške, 13 ameriških, 16 angleških, 1 avstrijska, 1 ciljska, 2 danski, 7 francoskih, 1 italijanska, 3 japonske, 14 norveških, 2 ruski, 15 švedskih; parobrodov: 2 nemška, 1 ameriški, 21 angleških, 1 avstrijski, 2 španska, 4 francoski, 1 holandski, 2 japonska, 1 norveški in 2 švedska.

Radi dvoženstva zaprt. Policija je prišla v ponedeljek v Budimpešti 36 letnega krojaškega pomočnika Ivana Esernay radi dvoženstva. Pomočnik se je najpreje poročil v Balassa-Gyarmat, toda zapustil je svojo prvo soprogo ter prišel v Budimpešto, kjer se je zagledal v neko kuharico in se tudi z njo poročil. Toda o tem je zvedela policija ter ga zaprla.

Lipe mesto hrastov. Ko so v moravski Belicerkvi postavili Franc Josipov spomenik, zasadili so pred njega dva hrasta. Na predlog češkega župana in občinskih svetnikov so hraste posekali, razsekali v kosce, izkopali korenine in jih tudi razsekali in namesto njih vsadili 2 lipi.

Zdravniški honorar v Kini. Nekdaj je vprašal neki višji kitajski uradnik angleškega poslanika, kaka je plača zdravnikov v njegovi domovini. Ko mu je ta povedal, zmajal je Kitajec z glavo in rekel: „Seveda, ker tako delate, imate lahko veliko bolnikov. Mi pa ravnamo z zdravniki vse drugače: Jaz imam štiri, ki jih plačujem tedensko. Kakor hitro pa zbolim, ne dobijo toliko časa nobene plače, dokler nisem popolnoma zdrav.“

Položaj na Japonskem. Iz Londona se poroča: V dobro poučenih krogih v Takijo zelo dvomijo, da bi bilo mogoče ohraniti mir. Mnenje je, da bi bilo le tedaj mogoče vzdržati mir, ako vsprejme Rusija japonske zahteve glede Mandžurije. Za vladu postaja vedno težje, brzdati ljudsko razburjenost. Pri neki pojedinosti, katere se je vdeležilo 250 oseb, je bila sprejeta resolucija, da je vedno odlašanje rešitve mandžurskega vprašanja škodljivo za narodne interese in za mir na skrajnem vzhodu. Vlada naj torej nastopi energično proti Rusom.

Samomor italijanskega finančnega ministra. Italijanski finančni minister Rosano, kateri se je ta teden ustrelil, odpotoval je pretekli petek iz Rima v Neapelj. Kakor je skleniti iz došlih poročil, sklenil je Rosano samomor že o svojem odhodu iz Rima. Protikamoristični italijanski listi trdijo, da je Rosano pripadal južno-italijanski kamori. Ti listi so ga ostro napadali in mu — posebno, odkar je o sestavi nove Giolittijeve vlade postal minister — očitali razne sleparije. Ti napadi v listih bili so tudi glavni povod njegovemu samomoru.

Samomor starke. V Pragi je skočila skozi okno 83letna starica Frančiška Schöbach ter na mestu mrtva obležala. Starica si je baje zato končala življenje, ker ji je postajala starost nadležna.

Električna železnica Berolin-Hamburg. Kakor se poroča iz Hamburga, vrše se pogajanja med prusko vlado in veliko nemško električno družbo radi neposredne zveze med Hamburgom in Berolinom.

Mačja debata v petrograjskem občinskem svetu. Ud petrograjskega občinskega sveta, profesor Smirnov je predlagal te dni, da naj se vsi mački celega mesta na mestne stroške uničijo. Proti temu predlogu je nastopilo veliko govornikov, ki so v svojih govorih dokazovali, da bi se potem zaredila velika množica podgan in miši. Branitelji mačje zalege so slavili sijajno zmago, kajti predlog profesorja Smirnova je bil z veliko večino odklonjen.

Umor pred vojaško četo. V Vilni je stopil neki vojak iz bojne vrste ter s sabljo pobil častnika, ki je kmalu potem umrl. Preiskava je prišla na sled vojaški zaroti. Dotični vojak je potegnil srečko in je moral, ker je bil častnik od svojega moštva „na smrt obsojen“, izvršiti „smrtno obsodbo“. To je zločinec sam priznal, toda imen zarotnikov ni hotel imenovati. Dotični častnik je bil pri moštvu zelo neprijazen.

Samomorilski klub bogatih dam. Samomorilski klub za moške nižjih slojev so v Ameriki nekaj zelo navadnega; San Francisco pa se more ponášati s samomorilskim klubom bogatih dam. Celo mesto je razburilo te dni poročilo, da se je usmrtila gđ. Izabela Olark. V oporoki je zapustila svojo lepo hišo in dva milijona kron svoji sestri v Čikagi. Med njenimi papirji so našli postave samomorilskega kluba. Naslednjega dne se je zastrupila Adela Valdorf, intimna prijateljica prve, in 24 ur pozneje skočila je v vodo Hertha Page, prijateljica obeh. Vse tri dame so pripadale bogatim rodovinom; njih samomori so v zvezi s postavami samomorilskega kluba.

Soprog proti lastni volji. Gospod Webb, lekarnar v Sydney se je nekega večera sprehajal z gđ. Chessborough. Kar naenkrat se pripelje mimo njih eleganten voz, iz katerega sta skočila dva močna moža, zgrabila lekarnarja in gospodično ter ju spravila v voz. Oba so potem prepeljali v neko hišo, kjer so ju imeli zaprta do jutra. Zjutraj so ju prepeljali v neko kapelico, kjer je lekarnarja neki duhovnik poročil z gđ. Chessborough. Na potu domov se je posrečilo lekarnarju vbežati svoji ženi, katero sedaj toži, da ga je odvedla.

Trgovci z dekleti prijet. Na vzhodnem kolodvoru v Budimpešti je vzbudil veliko pozornost neki mlad, lepo napravljen gospod v spremstvu osmih krasnih za potovanje pripravljenih deklet. Policija je na pozvedovanje do gnala, da je ta gospod trgovec z dekleti ter ga zaprla.

Mlada samomorilka. Ko je policija v Hamburgu 9. t. m. hotela aretovati neko mlado prodajalko, ki je kradla blago, potegnila je ta samokres ter se vstrelila v glavo, da je bila na mestu mrtva.

Nečloveški sin. „Hlas naroda“ poroča, da je v Launu našlo orožništvo v kleti kmetovalca Langerja, 60letnega, slaboumnega očeta gospodinje Langer, ležečega na gnili slami v zelo slabem stanju. Ko je starček zagledal vstopivše orožnike, je vzkliknil: „Kruha! Jesti!“ Pokazalo se je, da je nečloveška zakonska dvojica imela reveža že tri leta zaprtega, da bi pospešila njegovo smrt. Starček je imel pri sodišču naloženo večjo vsoto denarja.

Pattina skrivnost. To veliko umeteljnico zavida mnogo njenih sester radi čudovito lepe kože. Njena skrivnost obstoji v tem, kakor trdi neki ženski list, v tem, da se nikdar ne umiva s „trdo“ vodo, ampak vedno vporabi v vodi borakni prašek, ki ima lastnost, da čisti vodo.

Velik pretep. Iz Valencije se poroča: Pred uredništvom tukaj izhajajočega radikalnega lista je prišlo 10. t. m. do pretepa med pristaši radikalnih poslancev Blasco in Soriano, v katerem je bila ena oseba ubita, tri pa težko ranjene.

GLASNIK.

Obletnica ustanovitve strokovnega društva krščanskih pekovskih pomočnikov na Dunaju.

Dunaj, koncem meseca oktobra.

Dne 25. oktobra je praznovalo strokovno društvo krščanskih pekovskih pomočnikov na Dunaju obletnico ustanovitve novega društva. Redkokedaj je bila dvorana „Hotel Union-a“ tako natlačena, kakor ravno tedaj. Že opoldne so bili prostori zelo okusno okrašene dvorane skoro vsi zasedeni in še vedno so dohajale vedno nove trume, tako da je okoli 6. ure zvečer nastala v dvorani velika gneča in je bil odbor prisiljen, mize in stole donesti iz spodnjih prostorov, da so dobili vsi obiskovalci prostora.

Badenski pekovski pomočniki so odposlali odposlance na to slavnost.

Ta slavnost se je pričela s predigro, katero je vodil gospod kapelnik Broch. Na to je pel pevski zbor dunajskih pekovi.

Na to je pozdravil načelnikov namestnik Riffer v imenu slavnostnega odbora vse goste ter govoril sledeče:

Velečastiti vdeležniki!

Momenti so v človeškem življenju, ki so takorekoč mejniki preteklosti in prihodnosti in ki nikdar ne izginejo iz spomina vdeležnikov. Tako lep in vzvišen moment je tudi nas združil. Strokovno društvo krščanskih pekovskih pomočnikov praznuje danes obletnico svojega obstanka. Kdo je še pred kratkim mislil, da bodo pekovski pomočniki, ki so bili tri desetletja odločni pristaši socijalnih demokratov, ustanovili kršč. društvo?

Napolnjen z neomajano vero na krščanske resnice in s potrebo, da se tudi med pekovskimi pomočniki prične s krščansko organizacijo, položil je naš velespoštovani občinski svetnik temelj krščanskemu strokovnemu društvu. Sicer so poskušali nasprotniki z vsemi pripomočki preprečiti ustanovitev društva, toda zdravo mišljenje društvenikov, ki so bili prepričani, da je le njih cilj pravi, je premagalo vse težkoče.

Kar je društvo v tem kratkem času svojega obstanka storilo na polju humanitete in socijalne politike, vedo njegovi društveniki. Razširjenje delokroga kaže, kako simpatijo vživa društvo pri vseh slojih in pri vseh strokovnjakih. Ako me pa vprašate, od kod ta moč, ta simpatija, tedaj vam odgovarjam, da je to nasledek društvenih načel.

Prava in resnična ljubezen do bližnjega je duša celega društva, v tej je nepremagljiva in neomejljiva moč, ki je pripeljala društvo do take višine, na kateri stoji danes.

V tem smislu bomo tudi današnjo slavnost praznovali, in jaz le želim, da te ure, ki tukaj z Vami in med Vami preživimo, preživite v radosti in razveseljevanju. Toda naj bodo tudi ure napredka in navdušenja za vse dobro in vzvišeno, kar napolnuje človeško srce.

Mene je zadela naloga, Vas v imenu slavnostnega odbora prav pristržno pozdraviti in se Vam zahvaliti za tako veliko vdeležbo pri tej slavnosti. Naj se spomin na to slavnost ohrani še našim potomcem!

Končujoč svoj govor, pozdravljam najprišrenejše Vas vse in kličem vsakemu posebej; Dobrodošel na tej slavnosti!

Riffer se je zahvalil tudi gospodu načelniku pekovske zadruge Müllerju za njegovo prisotnost in je povdarjal, da je to velike važnosti za slavnost.

Pevovodja Waldmüller in kapelnik Broch sta tekmovala prednašajoč najboljše komade ter žela vsestransko odobravanje in priznanje.

Višino je dosegel slavnostni govor državnega poslanca Axmana, ki je v prisrčnih besedah govoril o nastanku in vspehu strokovnega pekovskega društva in častital društvenemu vodstvu.

To je bil resen moment, ki ne izgine vdeležnikom nikoli iz spomina.

Kratko rečeno, vspehi slavnosti so daleko prekosili vsa upanja. Take slavnosti še niso praznovali pekovski pomočniki. Ne le, da je društvo imelo veliko čistega dohodka, ampak pridobilo si je tudi simpatijo vseh slojev, vseh krajev in dežel.

Gospod župan dr. Lueger, ki je bil zadržan osebno se vdeležiti te slavnosti, je poslal pismo pozdravilo in dar za društvene namene.

Tako se je izvršila ta slavnost v veliko veselje in ponos društva in njenega slavnostnega odbora.

Delavske drobtine.

Internacionalno strokovno gibanje. Dasiravno uradno priobčujeta le dve državi poročila o društvenem gibanju, vendar se da sklepati višina članov na podlagi zasebnih društvenih poročil tudi v drugih državah. Newijoški delavski urad poroča, da je število organiziranih delavcev v Združenih državah najvišje in znaša 2.500.000 članov, na drugem mestu Anglija 1.915.506 članov, Nemčija 1.092.642 in Francija 614.204 članov. Šele potem prideta Italija in

Avstrija. Relativno proti številu prebivalcev je najmočnejša strokovna organizacija na Danskem, kjer štejejo strokovne organizacije nad 100.000 članov. Skupno v Evropi in Ameriki je organiziranih okrog 7.167.000 strokovnih delavcev.

Strokovna društva na Angleškem. Poročilo strokovnih društev na Angleškem za leto 1902 izkazuje 1183 strokovnih društev s 1.915.506 člani ali 38 društev s 12.346 člani manj kakor v letu 1901. Dasiravno izkazuje poročilo nazadovanje, vendar je to nazadovanje skoro brezpomembno proti hitremu naraščanju v prejšnjih letih. Leta 1895 je bilo število članov 1.410.352, torej pol milijona manj, nego sedem let pozneje. V 139 društvih so tudi ženske članice in je njih število 122.128. 100 najmočnejših strokovnih društev je imelo prošlo leto 51 milijonov kron dohodkov in 44 milijonov stroškov. Skupno premoženje teh društev znaša nad 100 milijonov kron. Najbolj so organizirani: rudarji (520.000 članov), stavbeni delavci, kovinarji in tekstilni delavci.

Preklic.

Jaz podpisana Regina Dežman preklicujem one razžaljive besede, katere sem govorila o g. Mariji Orovitzi.

Regina Dežman.

Zadružna tiskarna v Ljubljani

Stari trg štev. 19

priporoča

najnovejše vizitnice, kovert s firmo, naslovna pisma ter vsa v to stroko spadajoča dela.

Pristno čebelno - voščene sveče

4 47-41

prodaja

Janko Šink, svečar v Kranju

kg po 5 K, poštnine prosto.

18 x-20

Anton Belec

v Št. Vidu nad Ljubljano

izdeluje in priporoča

cerkvene svetilnice ali stalnice iz kositarja, ali medenine in iz tompaka

obhajilne svetilnice

pušice z zvončki

štedilna in železna ognjišča.

Prevzema

kritje streh

in zvonikov.

Ilustrovani ceniki na razpolago.

**Spominjajte se
ljudskega sklada!**

KAROL POLLAK

tovarna za usnje
v Ljubljani

plačuje trenutno

svinjske kože

po 1 K 15 h ali 57½ krajcarjev kilo

za lepo blago in 70 h ali 35 kr. za škarto,

če se mu blago prinese v trgovino na

Dunajski cesti hiš. št. 23.